

120 GODINA

SVEUČILIŠNA
KNJIŽNICA
U SPLITU

Matična služba za istraživanje i razvoj

KLASA: 612-05/26-01/588

URBROJ: 2181-121-01-26-01

ANALIZA KNJIŽNICA U SUSTAVU SVEUČILIŠNE MATIČNE DJELATNOSTI SVEUČILIŠNE KNJIŽNICE U SPLITU ZA 2025. GODINU

(temeljem podataka knjižnica upisanih u Sustav
elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o
poslovanju knjižnica)

Split, 24. srpnja 2026.

Sadržaj

1. Uvod	1
2. Sustav sveučilišne matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu – obuhvat	2
3. Sveučilišni knjižnični sustav i knjižnice izvan Sveučilišta u Splitu	2
3.1. USLUGE I KORIŠTENJE	4
3.2. FOND	5
3.3. PRORAČUN I TROŠKOVI	6
3.4. PRISTUP I OPREMA	7
3.5. KNJIŽNIČNO OSOBLJE	8
3.6. POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	10
Specijalne knjižnice u sustavu matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu	11
3.1. USLUGE I KORIŠTENJE	12
3.2. FOND	13
3.3. PRORAČUN I TROŠKOVI	14
3.4. PRISTUP I OPREMA	15
4. 5. KNJIŽNIČNO OSOBLJE	17
4. 6. NEAKTIVNE KNJIŽNICE	21

1. Uvod

Sveučilišna knjižnica u Splitu obavlja matičnu djelatnost za visokoškolske i specijalne knjižnice te druge pravne i fizičke osobe čije su knjižne zbirke ili njihovi dijelovi registrirani kao kulturno dobro, na području Zadarske, Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije te ima administratorsku ulogu u *Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica* za sveukupno 57 knjižnica (12 visokoškolskih knjižnica Sveučilišta u Splitu, 1 visokoškolske knjižnice izvan sustava Sveučilišta i 17 specijalnih knjižnica).

Za knjižnice i knjižne zbirke vjerskih zajednica ne prikupljaju se statistički podaci.

Dio knjižnica koje nemaju zaposlenog knjižničara, već o fondu brinu dokumentaristi, viši kustosi i profesori raznih struka, navedene su u *Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica* za 2024. godinu kao „neaktivne“ jer ne zadovoljavaju sve uvjete propisane čl. 11 Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN [17/2019](#), [98/2019](#), [114/2022](#), [36/2024](#)).

Podaci „neaktivnih“ knjižnica/zbirki nisu uračunati u ovu analizu. Jedan od temeljnih problema ovih knjižnica i dalje ostaju radna mjesta stručnih knjižničnih osoba, a posebno u onim knjižnicama u kojima je došlo do umirovljenja, otkaza, ostalih promjena ili dulje nesposobnosti za rad. Osnivači teško dopuštaju natječaje za zamjene i/ili raspisuju natječaj za nova radna mjesta. Taj se problem kontinuirano ponavlja.

Analiza je nastala na osnovi podataka o registriranim knjižnicama u *Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica*. Analizom su obuhvaćene knjižnice u nadležnosti matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu. Voditeljica Matične službe za istraživanje i razvoj Sveučilišne knjižnice u Splitu pratila je unos te ukazivala na moguće ispravke.

2. Sustav sveučilišne matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu – obuhvat

U *Sustav jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica* podatke je upisalo 12 visokoškolskih i 14 specijalnih knjižnica u sustavu matičnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu s područja Zadarske, Šibensko-kninske, Splitsko-dalmatinske i Dubrovačko-neretvanske županije.

Tablica 1. Visokoškolske i specijalne knjižnice (administrativne jedinice¹) u 2024. godini

Županije RH	Visokoškolske knjižnice	Specijalne knjižnice	Ukupno
Zadarska	0	7	7
Šibensko-kninska	1	0	1
Dubrovačko-neretvanska	0	3	3
Splitsko-dalmatinska	12	7	19
UKUPNO	13	17	30

3. Sveučilišni knjižnični sustav i knjižnice izvan Sveučilišta u Splitu

Tablica 2. Visokoškolske knjižnice (administrativne jedinice) prema vrsti visokog učilišta matične ustanove i županijama u 2025. godini

Županije	Sveučilište u Splitu		Veleučilišta		Visoke škole		Ukupno		Sveukupno
	Javne	Privatne	Javne	Privatne	Javne	Privatne	Javne	Privatne	
Splitsko-dalmatinska	12	0	0	1	0	0	0	0	13
Dubrovačko-neretvanska	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Šibensko-kninska	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Zadarska	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	12	0	1	1	0	0	0	0	14

U sustavu Sveučilišta u Splitu djeluje 1 sveučilišna i 12 visokoškolskih knjižnica:

1. Sveučilišna knjižnica u Splitu
2. Knjižnica Ekonomskog fakulteta

¹ Administrativna jedinica označava knjižnicu kao jedinstvenu upravnu jedinicu.

3. Knjižnica Fakulteta građevinarstva, arhitekture i geodezije
4. Knjižnica Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje
5. Knjižnica Filozofskog fakulteta
6. Knjižnica Kineziološkog fakulteta
7. Knjižnica Prirodoslovno-matematičkog fakulteta
8. Knjižnica Kemijsko-tehnološkog fakulteta
9. Knjižnica Katoličkog bogoslovnog fakulteta
10. Knjižnica Medicinskog fakulteta
11. Knjižnica Pravnog fakulteta
12. Knjižnica Pomorskog fakulteta
13. Knjižnica Umjetničke akademije

Sveučilišna knjižnica u Splitu sukladno ugovoru pruža knjižnične usluge *Sveučilišnom odjelu zdravstvenih studija*.

Sve navedene knjižnice su prema vlasništvu javne i upisane su u *Upisnik knjižnica*².

Izvan Sveučilišta u Splitu djeluje 1 javna knjižnica *Veleučilišta u Šibeniku* te knjižnica *Veleučilišta Aspira* iz Splita koja je u protekloj godini imala poteškoća s poslovanjem pa njeni podaci nisu uračunati u analizu. Knjižnica Visoke škola za inspekcijski i kadrovski menadžment u pomorstvu ima prostor, ali ne i stručnog knjižničarskog djelatnika pa se računa u „neaktivne“ knjižnice.

Tablica 3. Visoka učilišta koja nemaju knjižnicu prema osnivaču i županijama u 2025. godini

Županije	Javne ustanove	Privatne ustanove	Ukupno
Splitsko-dalmatinska	0	1	1
Šibensko-kninska	1	0	1
UKUPNO	1	0	2

U nadležnosti matične djelatnosti je i *Veleučilište „Marko Marulić“*³ u Kninu (Šibensko-kninska županija) koje nema knjižnicu.

Osim navedenog, na području Zadarske, Šibensko-kninske i Dubrovačko-neretvanske županije djeluju knjižnice koje nisu pod nadležnošću Sveučilišne knjižnice u Splitu:

1. Sveučilišna knjižnica Sveučilišta u Zadru
2. Znanstvena knjižnica Zadar
3. Sveučilišna knjižnica Dubrovnik
4. Znanstvena knjižnica Dubrovnik

² <http://upisnik.nsk.hr/upisnik-knjiznica/>

³ Čl. 10, st. 1. Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti: Školske ustanove, visoka učilišta i javni znanstveni instituti dužni su osnovati knjižnicu u sastavu tih ustanova, odnosno posebnim ugovorom s kojom drugom javnom knjižnicom visoka učilišta i javni znanstveni instituti mogu osigurati knjižnične usluge nužne za obavljanje nastavne i znanstvene djelatnosti, sukladno standardima iz članka 12. stavka 2. ovoga Zakona.

3.1. USLUGE I KORIŠTENJE

Tablica 4. Broj korisnika visokoškolskih knjižnica prema kategoriji i vrsti knjižnica

Knjižnice u visokim učilištima	N	Aktivni posuđivači	Aktivni korisnici			
			Ukupno	Zaposlenici	Studenti	Vanjski korisnici
Knjižnice Sveučilišta u Splitu	12	5.495	6.612	828	5.583	201
SVKST*	1	890	6.748	44	6.397	307
Veleučilišta	1	278	786	103	683	0
UKUPNO	14	6.663	14.146	975	12.663	508

* SVKST – kratica za Sveučilišnu knjižnicu u Splitu

Od ukupnog broja aktivnih korisnika visokoškolskih knjižnica, koji je za 2025. godinu iznosio 14.146, 47,1% čine aktivni posuđivači, a 52,9% korisnika ne koristi tu uslugu knjižnice. Sveučilišna knjižnica u Splitu ima 890 registriranih posuđivača.

S obzirom na ulogu depozitne knjižnice, Sveučilišna knjižnica u Splitu, kako je definirano čl. 6. st. 4. Pravilnika o obveznom primjerku (NN 66/2020), unikatni primjerak daje samo na korištenje u prostoru knjižnice.

Većina knjižnica je podatke o aktivnim posuđivačima preuzela iz knjižničnih programa CROLIST i Metel, ovisno kojim se programom knjižnica služi, dok su pojedine knjižnice podatke dobile uzorkovanjem koje je bilo unaprijed određeno. Četiri visokoškolske knjižnice Sveučilišta u Splitu i Sveučilišna knjižnica u Splitu su u postupku promjene knjižničnog softvera koji će donijeti nove načine evidencije korisnika.

Tablica 5. Broj usluga prema vrsti knjižnica u 2025. godini

Vrsta knjižnice	N	Posudbe	Međuknjižnična posudba	Posjete*	Radionice	Polaznici radionica	Preuzete jedinice
Knjižnice Sveučilišta u Splitu	12	22.568	799	289.219	39	347	610.216
SVKST	1	7.879	522	13.668.600	76	920	367.876
Veleučilište	1	2.793	0	0	0	0	0
UKUPNO	14	33.240	1.321	13.957.819	115	1.267	978.092

*Posjete - upisan je ukupan broj virtualnih i fizičkih posjeta.

Statistički podaci ukazuju na kontinuirano aktivno korištenje repozitorija sastavnica Sveučilišta u Splitu posebno u području biomedicine i zdravstva i to na Medicinskom fakultetu i Sveučilišnom odjelu zdravstvenih studija.

Prema statističkim podacima koje je dostavila Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, o korištenju elektroničkih izvora kojima imamo pristup nacionalnom licencom, Sveučilište u Splitu je aktivno koristilo sve pretplaćene izvore. Ovisno o područjima znanosti, neki izvori su

se koristili manje, neki više. Također, sva tri splitska instituta i bolnica aktivno koriste elektroničke izvore.

S obzirom na povećanje online usluga u knjižnicama ukupan broj posjeta (virtualnih i fizičkih) je u porastu.

Bazama podataka pristupa se i putem *proxy poslužitelja*⁴ Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Podatke o korištenju baza podataka navest će Nacionalna i sveučilišna knjižnica u svojim statističkim podacima. S obzirom na razlike u metodologiji evidentiranja posjeta elektroničkim izvorima, na neujednačenost statističkih podataka zaprimljenih od nakladnika te na kontinuirano korištenje *proxy poslužitelja*, prikaz posjeta na razini pojedinoga sveučilišta nije moguć.

3.2. FOND

Tablica 6. Fond prema vrsti građe i prema vrsti visokih učilišta

Knjižnice u visokim učilištima	N	Knjige		Časopisi	Ocjenski radovi ⁵	Ostala građa ⁶	Ukupno
		Ukupno	Od toga u otvorenom pristupu				
Knjižnice Sveučilišta u Splitu	12	229.813	100.008	34.374	24.332	758	289.277
SVKST	1	466.746	11.208	85.257	1.258	46.546	599.807
Veleučilišta	1	4.313	4.313	0	2.334	0	6.647
Ukupno	14	700.872	115.529	119.631	27.924	47.304	895.731

Kod podatka o knjigama nije bilo problema jer je sva građa visokoškolskih knjižnica Sveučilišta u Splitu inventarizirana pa se može sa sigurnošću reći da su podaci točni.

Knjižnice nemaju ujednačenu praksu unosa serijskih publikacija: jedne unose pojedinačne brojeve i sveščiće odmah, a druge čekaju kompletiranje godišta, pa se isti naslov časopisa negdje evidentira u tekućoj, a negdje u sljedećoj godini. Nejasno je i unosi li se građa inventarizirana u toj godini (sa zaostacima iz prethodnih) ili građa nabavljena u toj godini. Neke su knjižnice navele manjkavost knjižničnih programa zbog neadekvatnog evidentiranja serijskih publikacija (npr. CROLIST), odnosno zbog nepostojanja mogućnosti inventarizacije serijskih publikacija kroz sustav. Kako se te promjene uglavnom odnose na CROLIST,

⁴ www.baze.nsk.hr

⁵ Tiskani ocjenski radovi

⁶ Ostala građa je sva druga građa koja ne obuhvaća knjige, časopise i ocjenske radove.

promjena knjižničnog softvera sljedeće će godine donijeti bolje rješenje za stručnu obradu serijskih publikacija.

Visokoškolske knjižnice Sveučilišta u Splitu sa Sveučilišnom knjižnicom u Splitu su u 2025. godini imale ukupno **700.872** jedinica knjižne građe u svojem fondu, što je manje u odnosu na prošle godine zbog redovitih revizija i otpisa koji su se događali tijekom 2025. godine. Najveći dio fonda ima Sveučilišna knjižnica u Splitu, koja je u sustavu obveznog primjerka. I dalje je velika razlika u postotku jedinica knjižne građe u otvorenom pristupu. Samo 2,4% građe Sveučilišne knjižnice u Splitu je u otvorenom pristupu, dok je skoro 43,5% fonda visokoškolskih knjižnica u otvorenom pristupu.

Zbirke stare i rijetke knjižne građe do 1850. godine posjeduje Filozofski fakultet i Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu, i to ukupno **4.865** jedinica knjižne građe. Sveučilišna knjižnica u Splitu čuva zaštićeno kulturno dobro.

3.3. PRORAČUN I TROŠKOVI

Tablica 7. Troškovi nabave i edukacije prema vrsti visokog učilišta

Visoka učilišta	N	Troškovi nabave građe, e-izvora, uveza (€)	Troškovi edukacije (€)	UKUPNO
Knjižnice Sveučilišta u Splitu	12	51.806,92 €	2.930,82 €	54.737,74
SVKST	1	13.677,43 €	12.640,05 €	26.317,48
Veleučilišta	1	6.635,84 €	0,00 €	6.635,84
UKUPNO	14	72.120,19	15.570,87	87.691,06

Sastavnice pojedinih fakulteta (Pomorski, Pravni i Medicinski fakultet) raspolažu većim sredstvima od ostalih sastavnica, a Filozofski fakultet ima ravnotežu u nabavljanju građe za sve studentske grupe.

Negativan trend nemogućnosti odlaska na edukaciju izvan mjesta stanovanja se nastavlja i dalje kod većine visokoškolskih knjižnica. Do pozitivne promjene je došlo na dvije sastavnice i to na Kemijsko-tehnološkom fakultetu Sveučilišta u Splitu i Umjetničkoj akademiji. Matične ustanove izdvajaju minimalna ili nikakva sredstva za edukaciju djelatnika knjižnica. Promjene koje donosi umjetna inteligencija zahtijevaju od knjižničara nove kompetencije i sve veću potrebu za dodatnom edukacijom, a na matičnim ustanovama je da se ta sredstva unaprijed planiraju. U šest od ukupno dvanaest knjižnica troškovi za edukaciju knjižničara iznose 0,00 €. U ostalih šest knjižničara utrošeno je 2.930,82 €.

3.4. PRISTUP I OPREMA

Tablica 8. Stanje pristupa i opreme u visokoškolskim knjižnicama prema vrsti visokog učilišta

Visoka učilišta	N	Tjedno radno vrijeme*	Broj radnih mjesta ⁷	Broj računala za korisnike	Prostor u m ²
Knjižnice sveučilišta	12	573,5	419	72	4266
SVKST	1	85	490	40	100
Veleučilišta	1	40	30	4	6456
UKUPNO	14	698,5	939	116	10822

* Prosječno radno vrijeme knjižnica je 40 sati tjedno.

Sveučilišna knjižnica u Splitu raspolaže s 52,9% radnih mjesta i 51,9% računala za korisnike u odnosu na visokoškolske knjižnice u sustavu matičnosti. Neke knjižnice su otvorene samo u jutarnjim satima, a neke imaju cjelodnevno radno vrijeme, u skladu s mogućnostima. U čitaonici Kineziološkog fakulteta postavljene su kamere kako bi se ona koristila cijeli dan. Sveučilišna knjižnica u Splitu tijekom tjedna je otvorena do ponoći, a u vrijeme ispitnih rokova otvorena je i vikendom.

U visokoškolskim knjižnicama broj sjedećih radnih mjesta za korisnike je u rasponu od 1-18. Najviše radnih mjesta za korisnike imaju Medicinski, Pomorski i Ekonomski fakultet.

Sveučilišna knjižnica u Splitu ima 490 radnih mjesta za korisnike.

Tablica 9. Knjižnični programi koje visokoškolske knjižnice koriste

Visoka učilišta	N	Aleph	Metel	Zaki	Crolist	Koha	Ostalo
Knjižnice sveučilišta	12	0	11	0	2	0	0
SVKST	1	0	0	0	1	0	0
Veleučilišta	1	0	1	0	0	0	0
UKUPNO	14	0	12	0	3	0	0

Jedanaest knjižnica knjižnu građu obrađuje u knjižničnom softveru Metel dok je Sveučilišna knjižnica s još dvije visokoškolske knjižnice u programu CROLIST. Kad bi se u budućnosti sve knjižnice odlučile za isti informacijsko-knjižnični sustav, stručni knjižnični djelatnici bi u visokoškolskim knjižnicama vrijeme koje sada koriste za stručnu obradu građe usmjerili na edukaciju korisnika, bibliometrijske usluge i sl. Knjižnični program Metel biraju zbog bolje korisničke podrške te povoljnije cijene.

Tijekom 2025. godine Sveučilišna knjižnica se uključila u projekt e-sveučilišta i nabavku novog naprednijeg knjižničnog programa. Priključile su se i 4 visokoškolske knjižnice Sveučilišta u Splitu: FESB, Pravni, Ekonomski i Medicinski fakultet. Pretpostavka je da će novi knjižnični softver značajno poboljšati knjižnično poslovanje i trenutno je u procesu završnog postavljanja.

⁷ Broj sjedećih mjesta za korisnike.

3.5. KNJIŽNIČNO OSOBLJE

Tablica 10. Broj zaposlenika knjižnice prema radnom mjestu i vrsti visokog učilišta u 2025. godini

Visoka učilišta	N	Zaposlenici na radnom mjestu stručnog knjižničarskog osoblja ⁸						Ostali ⁹	Sveukupno ¹⁰
		Knj. tehn. ¹¹	Knj. surad. ¹²	Knjiž. ¹³	Viši knjiž. ¹⁴	Knjiž. savjet. ¹⁵	Ukupno		
Sveučilište	12	5,00	0,00	10,00	2,00	1,00	18,00	6,05	24,05
SVKST	1	13,50	0,00	7,00	6,00	3,00	29,50	21,00	50,50
Veleučilišta	1	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1,00	0,00	1,00
UKUPNO	14	18,5	0,00	18,00	8,00	4,00	49,00	27,05	75,55

Tablica 11. Broj zaposlenog osoblja knjižnice prema postignutom knjižničarskom stručnom zvanju

Visoka učilišta	N	Knjižničarski tehničar	Knjižničarski suradnik	Knjižničar	Viši knjiž.	Knjiž. Savjetnik	Ukupno
Sveučilište	12	6,00	0,00	12,00	3,00	1,00	22
SVKST	1	14,00	0,00	7,00	5,00	4,00	30
Veleučilišta	1	0,00	0,00	1,00	0,00	0,00	1
UKUPNO	14	20,00	0,00	20,00	8,00	5,00	53

Od ukupnog broja osoblja knjižnice, prema postignutom stručnom zvanju, u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu je zaposleno njih 56,6%, a ostalih 43,4% knjižničarskih djelatnika radi u visokoškolskim knjižnicama. Jedan djelatnik visokoškolske knjižnice (Pravni fakultet) radi na radnom mjestu s nižim koeficijentom od onog koji je stečen stručnim napredovanjem te zbog toga, između ostalog, postoji razlika u prikazu podataka u Tablici 10. i Tablici 11.

⁸ Broj zaposlenika se dobije zbrajanjem stručnog knjižničarskog osoblja, ostalog knjižničnog osoblja i ostalog osoblja. Izostavljaju se volonteri i studenti.

⁹ Ostali – uključuje sistemske knjižničare i ostalo informatičko osoblje, studente, stručne suradnike, pripravnike i osobe zaposlene na projektima te administrativno osoblje, spremačice, osobe na održavanju zgrade i sl.

¹⁰ Sveukupno – broj Ukupno i Ostali

¹¹ Knjižničarski tehničari.

¹² Knjižničarski suradnici

¹³ Knjižničari.

¹⁴ Viši knjižničari.

¹⁵ Knjižničarski savjetnici.

Tablica 12. Knjižnica prema broju zaposlenika

Broj zaposlenika u knjižnicama	Sve knjižnice		Sveučilište		Veleučilišta	
	Broj	%	Broj	%	Broj	%
1	4	28,5	4	30,8	1	100
2	7	50	6	46,1	0	0
3	2	14,3	2	15,3	0	0
11 i više	1	7,1	1	7,7	0	0

U Sveučilišnoj knjižnici u Splitu radi približno isti broj stručnog osoblja koliko i u svim ostalim visokoškolskim knjižnicama zajedno.

U pojedinim visokoškolskim knjižnicama rade dva ili više knjižničara (3 od 13 knjižnica), a u većini kombinacija knjižničara i knjižničarskih tehničara - 7 od 13 knjižnica). U 3 knjižnice radi po jedan knjižničar.

Unatoč značajno boljoj situaciji, i u 2025. godini je bilo problema s radnim mjestima u knjižnicama. Pravni fakultet je od unazad nekoliko godina izgubio tri radna mjesta.

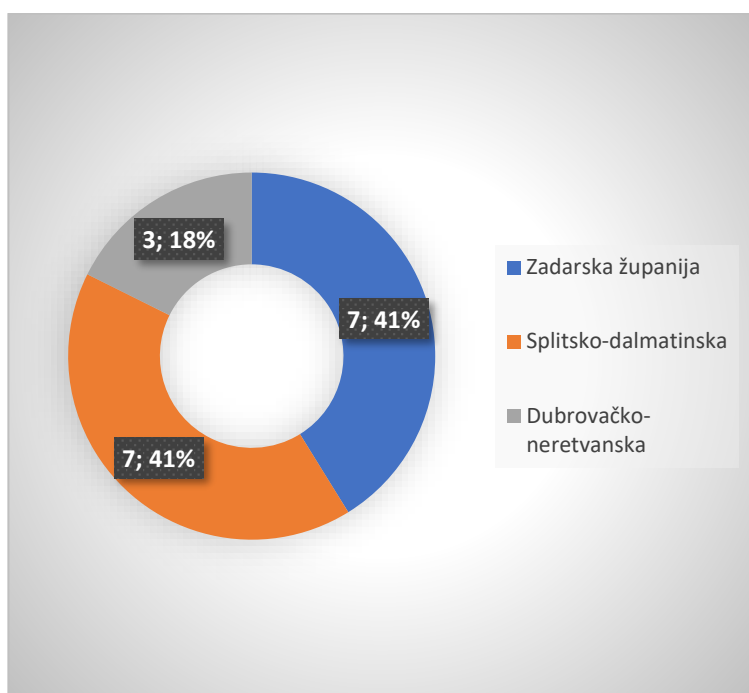
S obzirom na obujam poslova koji se obavljaju u visokoškolskim knjižnicama, a propisani su i Standardom za visokoškolske, sveučilišne i znanstvene knjižnice (NN [81/2022](#)) broj knjižničara u pojedinim je knjižnicama i dalje nedostatan, primjerice u knjižnicama Medicinskog, Filozofskog i Prirodoslovno-matematičkog fakulteta te Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje.

3.6. POKAZATELJI USPJEŠNOSTI

Tablica 13. Pokazatelji uspješnosti za visokoškolske knjižnice u 2024. godini

Pokazatelji	Izdvojeno	Najmanji	Najveći
<i>Izvori, pristup i infrastruktura</i>	<i>SVKST</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>
Postotak uspješnih međuknjižničnih posudbi	97	87	100
Prostor za korisnike po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	124	39	613
Osoblje po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	1,5	0,4	12,3
<i>Korištenje</i>	<i>SVKST</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>
Posudbe po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0,4	0,1	6,5
Broj preuzetih jedinica sadržaja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	19	0	141
Posjete knjižnici po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	704	0,5	122
Korisničko pohađanje knjižničnih događanja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	42	0	1349
Broj korisničkih pohađanja edukacije po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	47	0	184
Postotak dosegnute ciljane populacije	5	0	224
<i>Učinkovitost</i>	<i>SVKST</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>
Trošak po aktivnom korisniku	2.406,80 €	47,60 €	442,50 €
<i>Mogućnosti i razvoj</i>	<i>SVKST</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>	<i>Knjižnice Sveučilišta</i>
Broj sati stručnog usavršavanja knjižničnog osoblja po članu knjižničkog osoblja	34	0	103
Postotak institucionalnih sredstava dodijeljenih knjižnici	-	0,1	2,7

Specijalne knjižnice u sustavu matične djelatnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu

Na grafičkom prikazu nema Šibensko-kninske županije¹⁶ zbog njenog trenutnog stanja sa specijalnim knjižnicama. Knjižnica Opće bolnice u Šibeniku je prestala s radom nakon odlaska u mirovinu stručne knjižnične osobe, a od dvije knjižnice koje su djelovale prije Domovinskog rata, knjižnica Tvornice elektroda i ferolegura (TEF) zatvorena je 1996., a knjižnica Tvornice lakih metala prestala je s radom nakon privatizacije tvornice 2008. godine. Zbirke knjižne građe Muzeja grada Šibenika i Državnog arhiva u Šibeniku imaju tendenciju prerastanja u knjižnice.

Slika 1. Prikaz broja specijalnih knjižnica u Dalmaciji po županijama

Tablica 15. Struktura specijalnih knjižnica prema osnivanju

Vrsta specijalne knjižnice	Javne	Privatne	Ukupno
znanstvenih instituta	1	0	1
bolničkih i zdravstvenih ustanova	3	0	3
muzeja, galerija i arhiva	11	0	11
vjerskih zajednica	0	0	0
javnih i državnih tijela	1	0	1
industrijskih i komercijalnih tvrtki	0	0	0
udruga i društava	0	0	0
ostale knjižnice	1	0	1
17			

Knjižnica Narodnog muzeja Zadar već godinama posluje s poteškoćama te podaci nisu upisani u Sustav.

¹⁶ Vidi: Grubišić-Reiter, M. (2023). Specijalne knjižnice u Šibeniku. U: 16. dani specijalnih i visokoškolskih knjižnica - Knjižnice, osnivači, zajednica: dijalog za promjene, Lovran, 15. – 18. svibnja 2019. Str. 245-257. Dostupno na: <http://izdanja.hkdrustvo.hr/drustvena/di/catalog/view/27/1/235>

Muzej hrvatskih arheoloških spomenika je od kraja 2024. godine zatvoren zbog radova na energetskej obnovi pa iz tog razloga trenutno ima status „neaktivne“ knjižnice. Isti status ima i Knjižnica Dubrovačkih muzeja zbog nedostatka stručnog knjižničarskog djelatnika. Obje knjižnice su u procesu sređivanja svog statusa.

3.1. USLUGE I KORIŠTENJE

Tablica 16. Broj korisnika specijalnih knjižnica prema kategoriji i vrsti knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	N	Aktivni posuđivači	Aktivni korisnici		
			Ukupno	Broj suradničkog i znanstvenog osoblja u matičnoj instituciji	Vanjski korisnici
Znanstvenih instituta	1	23	164	160	4
Muzeja, galerija	5	140	203	124	79
Arhiva	3	132	193	69	124
Bolničkih i zdravstvenih ustanova	3	79	510	406	104
Javnih i državnih tijela	1	6	18	6	12
Ostale knjižnice	1	26	45	21	24
UKUPNO	14	406	1.133	786	347

U odnosu na 2024. godinu primjećuje se blagi pad aktivnih posuđivača, točnije, 68 korisnika manje od prošle godine. Zbog razlike je došlo jer su dvije knjižnice manje unijele podatke u 2025. godini.

Tablica 17. Broj usluga prema vrsti specijalnih knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	N	Posudbe	Međuknji. posudba	Posjete*	Radionice *	Polaznici radionica	Preuzete jedinice
Znanstvenih instituta	1	179	359	3153	9	196	0
Muzeja, galerija	5	1134	80	10215	5	325	39068
Arhiva	3	446	3	4347	2	314	197
Bolničkih i zdravstvenih ustanova	3	731	518	3528	0	0	0
Javnih i državnih tijela	1	70	0	80	8	97	0
Ostale knjižnice	1	725	15	874	4	56	101
UKUPNO	14	3.285	975	22.197	28	988	39.366

*Ukupan broj fizičkih i virtualnih posjeta

Iz Tablice 17. možemo zaključiti da se u specijalnim knjižnicama Dalmacije posudilo 3.285 jedinica knjižne građe, a od toga 975 puta se koristila međuknjižnična posudba, što je nešto više od prošle godine, i to najviše u knjižnici Kliničkog bolničkog centra u Splitu (494 posudbe). Što se broja posjeta tiče, ukupno fizičkih i virtualnih, teško je donijeti ispravan zaključak jer je određeni broj knjižnica upisao broj virtualnih posjeta stranicama matičnih ustanova zato što su knjižnične usluge i obavijesti dio cjeline i nemaju izdvojenu stranicu knjižnice. Pojedine ustanove pak imaju vlastita online izdanja koja su izuzetno korištena, posebno muzejske knjižnice, a među njima se ističe Knjižnica Doma Marin Držić u Dubrovniku koja zbog elektroničkih izdanja knjiga ima i veliki broj posjeta mrežnim stranicama.

3.2. FOND

Tablica 18. *Fond prema vrsti građe i prema vrsti specijalne knjižnice*

Vrsta specijalne knjižnice	N	Knjige	U otvorenom pristupu	Časopisi	Ocjenski radovi	Ostala građa	UKUPNO
Znanstvenih instituta	1	5.608	0	1.285	198	0	7.091
Muzeja, galerija	5	49.735	4.055	45.692	67	36.387	135.936
Arhiva	3	77.895	798	24.481	166	131	103.471
Bolničkih i zdravstvenih ustanova	3	13.346	11.558	8.440	0	0	33.344
Javnih i državnih tijela	1	30.856	0	1.877	0	0	32.733
Ostale knjižnice	1	2.360	0	1.481	16	607	4.464
UKUPNO	14	179.800	16.411	83.256	447	37.125	317.039

Specijalne knjižnice na području Dalmacije čuvaju vrijedne fondove knjižnične građe koje kontinuirano nadopunjuju donacijama i razmjenama tiskane građe. Instituti i bolnice redovito ulažu materijalna sredstva podjednako u knjige i časopise.

U odnosu na prethodnu godinu zabilježen je blagi pad ukupne količine građe u specijalnim knjižnicama na području Dalmacije. Na smanjenje fonda utjecali su sljedeći čimbenici:

- razlike u popisu knjižnica koje su dostavile podatke,
- provedene revizije i otpisi građe.

Očekuje se da će se ovaj trend nastaviti i u narednom razdoblju, budući da su u tijeku revizije fondova u arhivima i muzejima.

Također, određeni broj časopisa koji se knjižnicama daruje nije tematski vezan za fond koji knjižnica razvija pa dolazi do nagomilavanja nepotrebne građe. Rješenje su jasno napisani dokumenti te revizije i otpisi.

I ove godine zabilježeni su problemi u evidenciji časopisa. Pretpostavka je da nisu sve ustanove slijedile upute i koristile isti način izračuna, što otežava točnost analize. Knjižnični softveri

pokazuju manjkavosti u vođenju evidencije serijskih publikacija, što dodatno otežava pouzdano izvješćivanje.

U ovoj godini treba uzeti u obzir da je manje knjižnica upisalo svoje podatke te je pretpostavka da ukupan zbroj ne bi bio manji od prošle godine.

Zbirke stare i rijetke knjižne građe, tiskane do 1850. godine, posjeduju Arheološki muzej u Splitu, Arheološki muzej u Zadru, Državni arhivi u Dubrovniku i Splitu, Etnografski muzej Split i Muzej hrvatskih arheoloških spomenika u Splitu. U većini je ovih ustanova provedenim stručnim nadzorima utvrđeno da za takvu građu treba izraditi popise koji su potrebni za prijavu kulturnog dobra. Trenutno je u fazi izrade prijava fonda knjiga kao kulturnog dobra Državnog arhiva u Dubrovniku i Dubrovačkih muzeja.

3.3. PRORAČUN I TROŠKOVI

Tablica 19. Troškovi nabave i edukacije prema vrsti specijalnih knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	Troškovi nabave građe, e-izvora, uveza (€)	Troškovi edukacije (€)	UKUPNO
Znanstvenih instituta	416,31	0,00	416,31
Muzeja, galerija	11.322,92	1.450,58	12.773,5
Arhiva	1.354,00	1.086,43	2.440,43
Bolničkih i zdravstvenih ustanova	2.068,37	1.406,01	3.469,38
Javnih i državnih tijela	0,00	0,00	0,00
Ostale knjižnice	1.000,00	404,00	1.404,00
UKUPNO	16.161,6	4.347,02	20.503,62

Ukupna novčana sredstva koja se izdvajaju za rad specijalnih knjižnica su i dalje mala. Međutim, postoje i razlike među ustanovama.

Bolničke knjižnice redovito nabavljaju građu, što je i očekivano s obzirom na kontinuirani napredak u području biomedicine i zdravstva. Ipak, s obzirom na visoku cijenu stručnih publikacija u ovom području, bilo bi potrebno osigurati dodatna sredstva, osobito za nabavu elektroničkih knjiga i zbirki unutar pojedinih baza podataka, koje omogućuju brži i širi pristup aktualnim informacijama što je od izuzetne važnosti za ovo područje.

U odnosu na prošlu godinu ulaganje u edukaciju knjižničnog osoblja bolji je od prošlogodišnjeg za 27%. Nedostatak kontinuiranog stručnog usavršavanja ograničava profesionalni razvoj djelatnika i mogućnosti primjene suvremenih knjižničarskih praksi te se nadam da će se ovaj trend povećanja nastaviti. Preporuka je godišnjim i višegodišnjim planom osigurati sredstva za edukaciju.

3.4. PRISTUP I OPREMA

Tablica 20. Stanje pristupa i opreme u specijalnim knjižnicama

Specijalne knjižnice	N	Tjedno radno vrijeme	Broj radnih mjesta	Broj računala za korisnike	Ukupno - m ² ¹⁷	Korisnički prostor - m ²
Znanstvenih instituta	1	40	30	4	250	180
Muzeja, galerija	5	200	21	8	469	160
Arhiva	3	120	42	10	700	340
Bolničkih i zdravstvenih ustanova	3	120	29	15	202	103
Javnih i državnih tijela	1	40	8	1	56	15
Ostale knjižnice	1	40	4	0	90	20
UKUPNO	14	560	134	38	1.767	818

Prosječno tjedno radno vrijeme je 40 sati u institutima i arhivima. Kod muzejskih knjižnica je negdje i manje, ovisno imaju li zaduženu stručnu osobu za vođenje knjižnice. Knjižnica Kliničkog bolničkog centra Split otvorena je cijeli dan.

Prostorom knjižnice zauzimaju ukupno 1.767 m². Uglavnom su to knjižnice srednje veličine, vrlo često smještene u zgradama povijesne vrijednosti, a neke od njih i u onima koje su zaštićene kao kulturno dobro Republike Hrvatske pa ih nije moguće širiti.

U odnosu na prošlu godinu upisano je nešto manje ukupnog i korisničkog prostora u m² jer dvije knjižnice nisu unijele podatke. I ostali parametri (broj radnih mjesta i tjedno radno vrijeme) su, iz istog razloga, nešto niži.

Da su još dvije knjižnice unijele podatke, **ukupan broj računala za korisnike bi bio veći u odnosu na prethodnu godinu.**

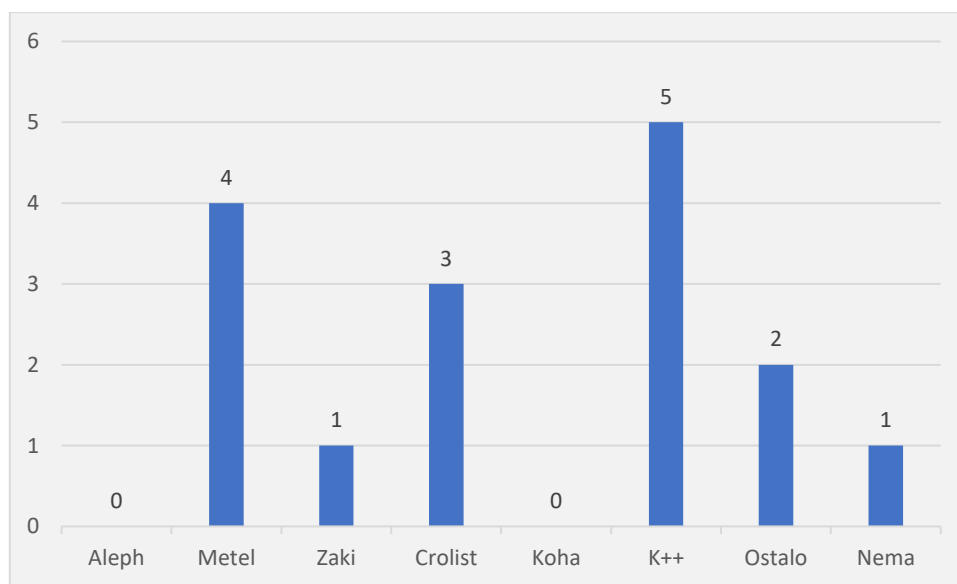
Knjižnice bolničkih i zdravstvenih ustanova teže modernijem prostoru.

¹⁷ Ukupan prostor i prostor za korisnike.

Tablica 21. Knjižnični programi koje koriste specijalne knjižnice

Specijalne knjižnice	Aleph	Metel	Zaki	Crolist	Koha	Ostalo
Znanstvenih instituta	0	0	0	1	0	0
Muzeja, galerija	0	1	0	1	0	5
Arhiva	0	1	0	1	0	1
Bolničkih i zdravstvenih ustanova	0	2	0	0	0	1
Javnih i državnih tijela	0	0	0	0	0	1
Ostale knjižnice	0	0	1	0	0	0
UKUPNO	0	4	1	3	0	8

U knjižnicama se koriste različiti knjižnični softveri: Metel, CROLIST, Zaki, Indigo i K++ što pokazuje i grafički prikaz. U pojedinim je knjižnicama nadograđen K++ te bi se do kraja 2025. godine trebao nadograditi u svim knjižnicama koje ga koriste.

Slika 2: Prikaz knjižničnih programa u specijalnim knjižnicama u Dalmaciji

4. 5. KNJIŽNIČNO OSOBLJE

Tablica 22. Broj osoblja knjižnice prema radnom mjestu i vrsti specijalnih knjižnica

Vrsta specijalne knjižnice	N	Knj. tehn. ¹⁸	Knj. surad. ¹⁹	Knjiž. ²⁰	Viši knjiž. ²¹	Knjiž. savjet. ²²	Ostali	Ukupno
Znanstvenih instituta	1	0	0	1	0	0	0	1
Muzeja, galerija	5	0	0	5	0	2	0	7
Arhiva	3	1	0	4	0	0	0	5
Bolničkih i zdravstvenih ustanova	3	0	0	3	0	0	1	4
Javnih i državnih tijela	1	0	0	1	0	0	0	1
Ostale knjižnice	1	0	0	1	0	0	0	1
UKUPNO	14	1	0	15	0	2	1	19

Tablica 23. Broj osoblja specijalnih knjižnica prema postignutom stručnom knjižničarskom zvanju

Vrsta specijalne knjižnice	N	Knj. tehn. ²³	Knj. surad. ²⁴	Knjiž. ²⁵	Viši knjiž. ²⁶	Knjiž. savjet. ²⁷	Ukupno
Znanstvenih instituta	1	0	0	1	0	0	1
Muzeja, galerija	5	0	0	5	0	2	7
Arhiva	3	1	0	4	0	0	5
Bolničkih i zdravstvenih ustanova	3	0	0	3	0	0	3
Javnih i državnih tijela	1	0	0	1	0	0	1
Ostale knjižnice	1	0	0	1	0	0	1
UKUPNO	14	1	0	15	0	2	18

¹⁸ Knjižničarski tehničari.

¹⁹ Knjižničarski suradnici

²⁰ Knjižničari.

²¹ Viši knjižničari.

²² Knjižničarski savjetnici.

²³ Knjižničarski tehničari.

²⁴ Knjižničarski suradnici

²⁵ Knjižničari.

²⁶ Viši knjižničari.

²⁷ Knjižničarski savjetnici.

Ako se promatra broj zaposlenika u knjižnicama prema postignutom stručnom knjižničarskom zvanju, bez obzira na ugovorno radno mjesto, ukupno ih je 18. Trenutno u „aktivnim“ specijalnim knjižnicama Dalmacije imamo 1 pomoćnog knjižničara/knjižničarskog tehničara, 15 dipl. knjižničara/knjižničara i dva knjižničarska savjetnika.

Tablica 24. Specijalne knjižnice prema broju zaposlenika

Broj zaposlenika u specijalnim knjižnicama	Institutske	Muzejske	Arhivske	Bolničke	Ostale knjižnice	U postotku
1 zaposlenik	1	4	3	2	2	75%
2 zaposlenika	0	2	0	0	0	18,75%
3 zaposlenika	0	0	0	1	0	6,25%
Ukupno	1	6	3	3	2	100%

Većina specijalnih knjižnica (12;75%) ima jednu osobu u punom radnom vremenu, dok manji broj knjižnica (3;18,75%) ima po dvije zaposlene osobe u punom radnom vremenu te su u jednoj knjižnici zaposlen tri djelatnika (1;6,25%).

Potreba zapošljavanja stručnog knjižničnog osoblja nameće se u svim specijalnim knjižnicama - čuvaricama vrijedne knjižnične građe.

Tablica 25. Pokazatelji uspješnosti za specijalne knjižnice u 2025. godini

<i>Pokazatelji za specijalne knjižnice</i>	<i>%</i>	<i>Najmanji</i>	<i>Najveći</i>
<i>Izvori, pristup i infrastruktura</i>			
Postotak uspješnih međuknjižničnih posudbi	0	100	
Prostor za korisnike po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	5333	
Osoblje po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0,6	166,7	
<i>Korištenje</i>			
Posudbe po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	35.7	
Broj preuzetih jedinica sadržaja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	6.511	
Posjete knjižnici po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	361	
Korisničko pohađanje knjižničnih događanja po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	16.167	
Broj korisničkih pohađanja edukacije po populaciji koju knjižnica treba uslužiti	0	11.167	
Postotak dosegnute ciljane populacije	0	633	
<i>Učinkovitost</i>			
Trošak po aktivnom korisniku	0,00	3.687.90 ²⁸	
<i>Mogućnosti i razvoj</i>			
Broj sati pohađanja predavanja formalnog obrazovanja po članu knjižničkog osoblja	0	50	
Postotak institucionalnih sredstava dodijeljenih knjižnici	0	4,2	

²⁸ Radi se o knjižnici HAZU Zadar; poslovanje HAZU je centralizirano i iz tog razloga je toliko veliki iznos.

4. 6. NEAKTIVNE KNJIŽNICE

U Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica navedeno je **25 knjižnica/zbirki knjižne građe** koje su u *Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica* označene kao neaktivne, a od tog broja 5 knjižnica je upisano u *Upisnik knjižnica*.

Tablica 27. Neaktivne knjižnice iz područja matičnosti Sveučilišne knjižnice u Splitu u Sustavu jedinstvenog elektroničkog prikupljanja statističkih podataka o poslovanju knjižnica

NEAKTIVNE KNJIŽNICE	Broj knjižnica	Ugasila se knjižnica	Zbirka knjižne građe	Nema zaposlenog knjižničara	U Upisniku knjižnica DA/NE - broj		Drugi razlog zašto je knjižnica neaktivna za one za koje se može utvrditi
Institutske	2	0	2	2	DA	K-649 (HHI)	HHI, umirovljenje profesorice koja je vodila knjižnicu.
Bolničke	1	1	-	1	DA	K-470	OB Šibenik je bila velika knjižnica i nakon odlaska dipl. knjižničara u mirovinu, ugašena je – prestala je s radom.
Muzejske	16	-	16	16	DA/NE	K-868 K-1544	Zaduženja za knjižnicu imaju dokumentaristi, viši kustosi i ravnatelji.
Ostale specijalne knjižnice	4	-	-	4	NE	-	Konzervatorski uredi u Splitu i Zadru U Zadru stručnu obradu građe obavljaju studentiknjižničarstva pod vodstvom prof. dr. sc. Marijane Tomić, HAZU Split i Dubrovnik
Knjižnice visokih učilišta	2	0	-	2	NE	-	Nema stalnog zaposlenog knjiž. djelatnika: Veleučilišta u Kninu i Splitu,
UKUPNO	25						

Veleučilište Aspira iz Splita zaposlilo je stručnu knjižničarsku djelatnicu i u 2024. godini upisano je u Upisnik knjižnica RH i sustav statistike. U međuvremenu se pojavio problem s dopusnicom MZO.

Knjižnica koja je prestala s radom:

1. Knjižnica Opće bolnice Šibenik

Sve knjižnice koje nemaju zaposlenog knjižničarskog djelatnika u sustavu su navedene kao „neaktivne“ i većina kao knjižne zbirke.

ZADARSKA ŽUPANIJA	1. Knjižnica Muzeja antičkog stakla Zadar 2. Knjižnica Konzervatorskog odjela MK u Zadru
SPLITSKO-DALMATINSKA ŽUPANIJA	1. Knjižnica Muzeja Starog grada 2. Knjižnica Galerije Meštrović u Splitu 3. Knjižnica Prirodoslovnog muzeja Split (osnivač ne dodjeljuje radno mjesto već duže vrijeme) 4. Knjižna zbirka HAZU Split 5. Knjižnica Zavičajnog muzeja Imotski 6. Knjižnica Muzeja cetinske krajine 7. Knjižnica Muzeja Kaštela 8. Knjižnica Muzeja triljskog kraja 9. Knjižnica Hrvatskog pomorskog muzeja u Splitu 10. Knjižnica Gradske galerije Antun Gojak Makarska 11. Knjižnica Gradskog muzeja Makarska 12. Knjižnica Instituta za jadranske kulture i melioraciju krša 13. Knjižnica Hidrografskog instituta u Splitu 14. Knjižnica Konzervatorskog odjela MK u Splitu 15. Knjižnica Visoka škola za inspekcijski i kadrovski menadžment u pomorstvu
ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA	1. Knjižnica Veleučilišta "Marko Marulić", Knin
DUBROVAČKO-NERETVANSKA ŽUPANIJA	1. Knjižnica Gradskog muzeja Korčula 2. Knjižnica Umjetničke galerije Dubrovnik 3. Knjižnica Pomorskog muzeja Orebić 4. Knjižnica HAZU Dubrovnik 5. Knjižnica Muzeja i zbirka Baltazara Bogišića u Cavtatu 6. Knjižnica Zavičajne zbirke Ploča

Tablica prenosi stanje iz prošlogodišnjeg izvješća jer tijekom 2025. nije bilo promjena. „Neaktivne“ knjižnice (MHAS i Dubrovački muzeji) nisu uvrštene jer je riječ o privremenom statusu.

Pojedine zbirke knjižne građe su u fazi stručne obrade, kao npr. Knjižnica Konzervatorskog odjela MK u Zadru koju sređuju studenti knjižničarstva sa Sveučilišta u Zadru; Muzej antičkog stakla u Zadru povremeno ima zaposlenu stručnu osobu, a o pojedinim knjižnim

zbirkama, kao npr. onima muzeja u Trogiru, Korčuli, Sinju i Dubrovniku se vrlo uspješno brinu kustosi ili dokumentaristi. Međutim, nijedna od ovih zbirki ne može prerasti u knjižnicu dok ne zadovolje uvjete iz čl. 11 Zakona o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti (NN 17/19) te usklade poslovanje s propisanim standardima i ostalim knjižničarskim aktima.

Voditeljica Matične službe za
istraživanje i razvoj
Irena Urem, viša knjižničarka